

Sotsiaaldemokraatliku erakonna, valimisliidu Ühine Hiiumaa ja Reformierakonna koalitsioonileping 2021–2025

Kärdlas, 11. novembril 2021

Käesolevaga Sotsiaaldemokraatlik Erakond, valimisliit Ühine Hiiumaa ja Reformierakond lepivad kokku moodustada Hiiumaa valla juhtimiseks aastatel 2021-2025 koalitsioon.

Tegutseme põhimõttel, et Hiiumaa ei ole ääremaa ning Hiiumaal ei ole ääremaad. Jätkame osavaldadega. Samas võtame eesmärgiks tõhustada valla juhtimist, kasvatada valdkondlikku kompetentsi ja muuta otsustusprotsesse tõhusamaks.

VISIOON

- Valitsemisel lähtume põhimõttest, et Hiiumaa on üks tervik, kus piirkondade eripärad ja külade omanäolisus on meie tugevus.
- Meie tegevuse eesmärk on Hiiumaa areng ning hiidlaste heaolu. Kõik tegevused lähtuvad hiidlaste elukvaliteedi parendamisest ning uutele elanikele ja Hiiumaal töö tegijatele võimaluste loomisest.
- Saare loodusvarade kasutamisel järgime biosfääri programmiala põhimõtteid. Hiiumaa metsade majandamise suunamisel arvestame majanduslikku hüve ning sotsiaalsete, kultuuriliste ja ökoloogiliste väärtustega.

ELUKESKKOND

- Koostöös erasektoriga loome eri piirkondadesse elamispindasid juurde ning planeerime elamualasid.
- Tagame, et igas Hiiumaa piirkonnas on korras ja kaasaegsed mänguväljakud.
- Koostöös erasektoriga planeerime ja arendame terviklikult välja Kärdla sadama ala, mille osadeks on mh rannapromenaad ning Villaladu.
- Töötame Kõrgessaare piirkonna terviklikuks arendamiseks välja strateegia ja toetame väikeprojektide ellu viimist.
- Avaliku ruumi arendamisel arvestame, et ka erivajadustega inimestel oleks seda mugav kasutada.
- Jätkame terviseradade arendamist nii Palukülas kui Leemetis. Hoiame korras ning uuendame sporditaristut.
- Loome juurde talisupluskohtasid ja hooajalisi suusaradasid ning uisuplatse üle Hiiumaa.
- Toetame kogukonna soovi luua Kaleste maastikulis-kultuurilooline kaitseala.
- Loome võimalusi liitumaks keskkonnahoidlike kaugküttevõrkudega ning ühisveevärgiga.
- Suurendame koostöös riigiga hajaasustusprogrammi vahendeid.

- Toetame toiduraiskamise vähendamisele suunatud algatusi, toidujagamise võrgustikke ja Toidupanka.
- Jätkame Tohvri patareide ümbruse korrastamist.
- Arendame Käina kooli ja kardiraja vahelise ala terviklikult välja vaba aja veetmiseks.
- Toetame loomade varjupaiga teenuse osutamist ning loomakaitseliikumist.
- Korrastame vooluveekogusid ja nende suudmeid.
- Algatame kolemajade kaotamise programmi.
- Panustame valla eelarves rohkem vahendeid heakorratöödeks ning puhkealade arendamiseks, et avalik ruum oleks puhas, hoitud ja mugav kasutada.
- Suurendame valla eelarves vahendeid jäätmekäitluse tõhusamaks korraldamiseks ja leiame uusi lahendusi jäätmemajanduse keskkonna- ning kasutajasõbralikumaks muutmiseks.

ETTEVÕTLUS

- Vald toetab kaugtöö võimaluste ja paindliku töökorralduse loomist Hiiumaal, et luua siia kaasaegne ja atraktiivne töökeskkond ning aidata kaasa töökohtade loomisele.
- Koostöös riigiga viime ellu viimase miili kiire internetilahenduse. Töötame välja meetme eraalgatuste toetamiseks.
- Oleme koostööpartneriks ettevõtjale, et Hiiumaale rajataks gaasitankla.
- Jätkame regulaarseid kohtumisi Hiiumaa ettevõtjatega kaasates neid valla arendustegevuse korraldamisse.
- Soodustame taastuvatel allikatel põhinevat energia tootmist ja kasutamist hiidlaste huvides. Tegutseme kliima- ja energiakava eesmärkide täitmise nimel.
- Oleme koostööpartneriks ettevõtjale, et Hiiumaale rajataks spaa, hotell ja/või konverentsikeskus. Loomme selleks tingimusi, valmistame ette keskkonna ja teeme vastavat turundust.
- Teeme koostööd ettevõtjate ja Töötukassaga, et Hiiumaa töötuse tase jääks madalaimaks Eestis.
- Otsime lahendusi Kõrgessaare ajalooliste vabrikuhoonete varemetele uue sisu leidmiseks, hoonete konserveerimiseks, rekonstrueerimiseks ning kinnistu korrastamiseks.
- Korraldame ümber ettevõtlustulu teenivad Hiiumaa valla asutused vastavalt läbi viidavale analüüsile, kaasates sinna erasektori ärikompetentsi ja rakendades senisest paindlikumat tegutsemist.

TARISTU JA ÜHENDUSED

- Jätkame tööd, et suveperioodil oleks ka Heltermaa–Rohuküla liinil kolmas laev ning laevagraafik nii sel kui Sõru-Triigi liinil vastaks hiidlaste ootustele.
- Loomme ülesaarelise vallateede teehoiukava. Jätkame vallateede, kergliiklusteede ja kõnniteede uuendamist, rajamist ning tolmuva katte alla viimist.
- Taotleme riigimaanteede Käina-Hüti-Lauka/Puski, Nurste-Kuriste ja Vahtrepa-Hellamaa tolmuva katte alla viimist.

- Taotleme Euroopa Liidu rahastust kergliikluse Hiiumaa ringtee väljaarendamiseks.
- Jätkame väikesadamate arendamist Kärđlas, Orjakus, Sõrul ja Sarvel ning rajame Kalana jahisadama. Jätkame lautrikohtade korrastamist.
- Rakendame ülesaaerialiselt nõudepõhist transporti, et huviharidus, sportimisvõimalused ja kultuurisündmused oleksid elanikele kättesaadavad.
- Viime läbi valla kinnisvara auditi ning muudame hooned energiatõhusamaks.
- Käsitleme tuletorne terviklikult koostöös Transpordiametiga, sh uuendame külustuskeskused ja loome tuleornidesse nutika aastaringselt töötava ligipääsu.
- Koostöös riigiga otsime endisele Maavalitsuse hoonele uue funktsiooni.

HARIDUS

- Koostame ja rakendame koolivõrgu kava, käsitledes seda terviklikult koos huvihariduse ning liikumisvõimalustega. Töötame koos riigiga välja uue rahastamismudeli Hiiumaa haridusasutustele, eesmärgiga säilitada kodulähedane põhiharidus ja õpetajate järelkasv.
- Analüüsime hariduse kompetentsikeskuse loomise vajadust, et tagada lastele tugispetsialistide abi üle Hiiumaa.
- Oleme valmis koostöös riigiga lasteaia kohatasud kaotama.
- Soodustame õpilasfirmade loomist ja toetame noorte ettevõtlikkust.
- Jätkame huviharidusse panustamist ning seame eesmärgiks, et tegevused oleks noorte jaoks kättesaadavad ja mitmekülgsed.
- Teeme tõhusat koostööd HTM-i, Hiiumaa gümnaasiumi ja Hiiumaa Ametikooliga, et siinsed erialad vastaks õppijate ootustele ning tööjõuturu vajadustele.
- UNESCO biosfääri alale kohaselt lõimime kohaliku kultuuri, keskkonna-, kliimamuutuste teemad kooliprogrammi.
- Eelistame haridusasutustes hiiumaist toitu.

SOTSIAAL JA TERVISHOID

- Teeme kõik meist oleneva selleks, et hiidlased oleks terved ning pikeneks tervena elatud aastad.
- Loome pere- ja eriarstidele saarele tööle ja elama asumiseks vajalikud tugisüsteemid.
- Toetame esmatasandi tervisekeskuse rajamist ja edasist arendamist.
- Jätkame koostööd Hiiumaa Haiglaga üldhaiglana tegutsemisel ning selleks vajalikel arengustegevustel.
- Toetame vaimse tervise teenuse pakkujaid.
- Tagame mitmekesiste sotsiaalteenuste kättesaadavuse üle saare.
- Toetame kodukohandusi abivajajatele ja jätkame "Kodud tuleohutuks" programmiga.
- Suurendame hooldajatoetust.
- Toetame puuetega inimesi vastavalt nende individuaalsetele vajadustele.

KULTUUR, TURISM JA TURUNDUS

- Projekteerime Kärddla kultuurimaja asemele Hiiumaa kultuurikeskuse.
- Panustame Hiiumaa ühise infovärava www.hiiumaa.ee toimimisse ja juurutame Hiiumaa tugevat kaubamärki nii Eestis kui maailmas laiemalt.
- Taotleme rahastust avamaks Suuresadama aidas merenduse teemalise ekspositsiooni.
- Toetame kogukonna soovi kujundada Kassari mahesaareks.
- Koostame Hiiumaa ajalooliste sündmuste kalendri. Tähistame ülehiiumaalisi ajaloolisi tähtsündmusi ja saare turundamiseks korraldame teema-aastaid.
- Toetame turismi- ja käsitööttevõtete ühisturundust ja valdkondlikke arendusprojekte.
- Toetame turismiklastri tegevust ja jätkame tervikliku turismiinfo võrgustiku arendamist
- Laiendame tingimusi Hiiumaa identiteedi tugevdamiseks, omakultuuri säilitamiseks, liikumisharrastustega tegelemiseks ning aastaringselt kõrgetasemel spordi- ja kultuurisündmuste korraldamiseks.
- Panustame Suuremõisa lossikompleksi arendamisse.

TURVALISUS

- Rajame Kõppu vabatahtlikele päästjatele tööruumid.
- Korraldame ja rajame uusi tuletõrje veevõtukohtasid.
- Hooldame ja arendame avalikke supluskohti.
- Tagame, et väikesadamates, lautri- ning supluskohtades oleks veeohutusstend.
- Jätkame vanemaharidusprogrammi korraldamist ja loome võimaluse osaleda perekoolis.

KOGUKONNAD

- Jätkame kaasava eelarvega.
- Innustame ja toetame vabaihenduste tegevust, suurendame tegevustoetusi.
- Kaasame vabaihendusi avalike teenuste arendamisel.
- Teeme koostööd ühendusega Kodukant, et küladel oleks tegusad külavanemad.
- Tunnustame ja väärtustame kogukonda panustavaid inimesi.
- Käivitame vallavalitsuse juurde kogukonnakomisjoni.

JUHTIMINE

- Koalitsioon moodustatakse võrdsetel alustel ning selle tegevust korraldab koalitsiooninõukogu.
- Viime läbi Hiiumaa valla haldusjuhtimise süsteemi analüüsi, eesmärgiga tõhustada valla juhtimist.
- Tegutseme selle nimel, et riigiasutused looks võimalikult palju töökohti Hiiumaale, säiliks maakondlik otsustustasand ja siin töötaksid kõrge kompetentsiga ametnikud.

- Kaasame kogukonnaliikmeid osavallakogude, volikogu komisjonide ja vallavalitsuse töösse ja toetame kodanikeühendusi läbi teenuslepingute sõlmimise.
- Taotleme Hiiumaa vallale riigilt lepingupartneri rolli parvlaeva- ja lennuühenduse korraldamisel suursaarte ja mandri vahel.
- Anname avalikkusele regulaarselt ülevaate omavalitsuse tegemistest valla infolehe, maakonnalehe, kodulehekülje, sotsiaalmeediakanalite ja rahvakohtumiste kaudu.

INVESTEERINGUD

Kärdla põhikool	2022
Kalana jahisadam	2022
Sõru jahisadama laiendus	2022
Kõrgessaare programm	2022-25
Palade spordikeskus	2022-23
Käina kultuurikeskus	2022-23
Üürimaja Kõrgessaares	2022-23
Kärdla lasteaed	2022-24
Hellamaa sotsiaalküla	2023-24
Pargi 3 sotsiaalkeskuse II etapp	2023-24
Tohvri hooldekodu dementsete hoone	2024-25
Hiiumaa kultuurikeskus	2024-25